

A vádlott megszólal

Státustörvény: magyarázkodjanak inkább azok, akik létrehozták Trianont

A státustörvény Trianon óta az első nagy magyar nemzeti mozdulat, amely jelképesen, de valóban is egybeöleli a Kárpát-medencei magyarságot. Önerejéből, önakaratából Magyarország számos bejáratot nyit határain; történelmi befogadás pillanatait élhetjük meg. A státustörvény nem határrevíziót követel, hanem a kisebbségi lét okán hátrányos helyzetbe került magyar közösségek és egyének elemi létfeltételein kíván javítani.

Változik az egy századon át bűnösnek pecsételt magyarság arculata, érződik Magyarország térségi, európai szerepe és jelenléte. S ennek a mélyből fölfelé kapaszkodásnak nincs mások ellen irányuló ideológiája. Magyarország a magyarság újkori egységes nemzetlétét alakítja. Határon belül és azon kívül kitűnik a magyar politizálás, az egyenjogúság, az egyenlőség, a kölcsönös tisztelet, a szolidaritás, az európaiaság eszmei irányulása – meghatározó tételei a nemzetpolitikának is. Magyarország egyik lábával van még csak jelen Európa pitvarában, de már húzza maga után Szlovákiát, Romániát. Közel egy évszázadon át vádlott kisebbségek, vádlott nemzetrészek, vádlott nemzet voltunk, Őseink sem voltak ugyan vétlenek, de így is édig erő listát írhatnánk tengernyi panasszal. Költészetünk, drámán, prózánk, közírásunk, imáink, festményeink, szobraink az elmondható az önvédelem görcseibe merevült nemzedékek sorsának... *Fábry Zoltán* szlovákiai magyar kritikus, esszéíró, gondolkodó 1947-ben döbbenetes helyzetképben emeli fel szavát a fasizmus viharában helytálló szlovákiai magyarság meghurcolása ellen. Az írás címe: *A vádlott megszólal*. Ha más vonatkozásban is, ma is időszerű a vádlott megszólalása. A vádlott magyar nemzet megszólal. A vádlott magyarság szól a történelemből a jelenbe. A státustörvény a magyar jelenkor, a nemzet cselekedete önmagáért. A kedvezménytörvény az újkori nemzet ideológiája, az egységes szuverén nemzet ideológiája, a kis és nagy nemzeti közösségek, az

egyenrangúság és egyenjogúság ideológiája. A státustörvény lehetne kegyetlen számonkérés, de nem az.

Megdöbentő, hogy Szlovákia, de különösen Románia vezetői szembeszegülnek a Státustörvénnyel. Magyarázatot kérnek, konzultációkat. Szinte felelősségre vonás, amit már nem lehet elhallgatni és átlépni. Elég egy mondat a magyar jogok érdekében, kimondva és kimondatlan, máris a nagy képernyőre vetül a magyar irredentizmus félelme és vádja. Trianon nyolcvan éve alatt a nemzeti kisebbségeket pusztító intézkedések és döntések során kivel egyeztették? De hisz a szlovákok és a románok hasonló kedvezményeket biztosítanak a határon kívül élő testvéreiknek. Kivel konzultáltak a szlovákok, a románok, a szerbek? Akárhonnan is nézzük, Trianon nyolcvanesztendő pusztító kártevése nem mérhető múltunk egyetlen terhes korszakához sem. A szlovákiai magyarok kitelepítése, lakosságcseréje, Csehországba deportálása, reszlovakizálása brutális kényszer volt. Anyanyelvünk üldözéséről a háború után ugyan kivel konzultáltak? Kárpátaljáról negyvenezer magyart hurcoltak a haláltáborokba. Kinek adtak erről igazolást vagy magyarázatot? Romániában a vasgárdisták háború utáni borzongató vérengzéseiről kivel tanácskoztak? Az Erdélyi Magyar Szövetég vezetőinek élve pusztítását kivel és mikor konzultálták? A Vajdaságban háromezer szerb (1940) legyilkolása ellenében 33 ezer* magyart pusztítottak el brutálisan a háború végén. S körös-körül Szlovákiától a Vajdaságig elsajátították, elkobozták a kisebbségek földtulajdonát, erdeit, elsajátították egyházi tulajdonait, egyházi iskoláig, s az új hatalom iskoláiban az állam nyelvére kényszerítették százezrekre menő gyermeki lelkeket... S mindez csak a nagyja. S valaha is kivel, kikkel konzultáltak közös dolgainkról? Trianon nyolcvan esztendejében iszonyú büntetések és megveretések véődtek lelkeinkbe.

A rendszerváltás után, a kilencvenes évek elején parlamenti képviselők javasoltuk, hogy a szlovák törvényhozás – a demokrácia kezdő idejében – háború utáni üldöztetésükért kövesse meg a felvidéki magyarokat. Hiába rohamoztunk. Ugyanakkor megkövették a zsidókat és

a kárpáti németeket. A magyaroknak nem járt „pardon” sem. Az elutasító válasz az volt, csak úgy, és csak akkor, ha a magyar parlament megköveti a szlovák nemzetet az ezeréves elnyomásért. Mindkét oldalon parlamenti bizottságok alakultak az „ügy” tisztázására. Sóhivatal lett a „bűnbocsánatból”. A „magyar irredentizmus” riasztó ördöge ez alkalommal is a falra vetült. A magyar „bűn”, a magyarság „bűnössége” az utódállamok mindenkori vezetőrétegének beidegzett gyanúja, hite és szókinccse. A státustörvény nem bűnről, nem számonkérésről, nem bosszúról szól. 1968. október 38-án a csehszlovák parlament két történelmi jelentőségű alkotmánytörvényt fogadott el: a csehszlovák föderációról és a kisebbségek helyzetéről. Ez utóbbit a szlovák jogrend mindmáig nem haladta meg. Mécses fényeként kulturális autonómia reménye villant. A szovjet birodalmi jelenlét, *Gustav Husak* szószegése 1968 és 1989 között eltemette a legkisebb reményt is. Elveszett két évtized. Ez volt a jutalom a felvidéki magyarság 1968-as helytállásáért. 1992-ben a friss „demokrata” szlovák parlament semmire sem kötelező emberjogi nyilatkozta ellenében érvénytelenítette a kisebbségi alkotmánytörvényt. Az új demokrácia nem adott, hanem elvett az előző idő 1968-as vívmányaiból is. Trianon nyolc évtizede alatt – minden utódállam területén – a nemzetiségi politikát a jogtiprás, a jogelvonás, az asszimiláció sokféle formájának „felvezetése” és alkalmazása jellemezte... A többség nyelve, az érvényesülés „útja” rafinált csalogatója szinte a birodalmi nyelvpolitika szintjére alázta az anyanyelvet. S elvette történelmünket, földrajzunkat, emlékezetünket, s mindent tiltott és megtorolt, ami a nemzethez vezetett és arra emlékeztetett.

S ismét a „demokrácia”, a rendszerváltás óta Szlovákiában három nyelvtörvényt hozott a parlament, mindhárom kisebbség- és magyarellenes. Ezeket kivel és mikor egyeztették, mikor konzultáltak a szerzők, az illetékesek? Eddig a demokrácia is tiltott és törölt a nemzetiségi térképen. S az utolsó három év politikai küzdelmei Szlovákiában, a frissen jóváhagyott közigazgatási és önkormányzati törvény a bokájától a füléig magyarellenes. Erre kik adtak s adnak nyilvános magyarázatot? A nemzeti demokrácia félelmetes megnyilvánulása ez. Az 1960-as területi átszervezés óta a közigazgatás a hatalmi asszimiláció legsötétebb eszköze. Igen, a hivatal, a

* Sajnálatosan ez a szám sokkal nagyobb! (A szerk.)

másnyelvű hivatalnok a birodalmi örökség nacionalista beidegződése – kényszerek sora. S a hatalmi adminisztráció minden, a kisebbségek helyzetéről, sorsáról szóló törvénye évtizedes, hosszú lejáratú, vasszövegekkel veretes kényszerek sora.

A státustörvény nem erőszakol senkire semmit. Adni kíván. A meghaladott nemzeti nacionalizmusok és a nacionalista demokráciák előbb-utóbb szembesülnek Európában a másféle eszmerendszerrel, másféle erővonalakkal, másféle magyar léttel – ma már nem lehetne megismételni az alapszerződések bárgyú jó szándékát és időtlen mosolyát. Alapjában milyen terheket is ró a státustörvény a szomszédainkra? Tényezővé válik a határon kívüli magyar politizálás, a politikai társadalmi szerveződések pozitív eszmeierkölcsei irányulása. Az igazságot keressük, a mindenkit egyenlően megillető emberi jogokat. Egyenjogúságot az élet minden területén. Jelen vagyunk a hatalom gyakorlásában (Szlovákia, Erdély), de nem jelentünk meghatározó erőt, érvekkel, tényekkel, a meggyőzés eszközeivel hadakozunk, Úgy érezzük, igazságtevésen alapuló erkölcsi erő termelődik. Számomra szinte érthetetlen, hogy a státustörvény okán miért magyarázzuk a bizonyítványunkat. Magyarázzanak azok, akik létrehozták Trianon, és haszonélvezői annak. Azok, akik a trianoni időt a történelem padjaiban ülték végig, azok sorstörénelme előbb-utóbb felértékelődik, erkölcsi bizonyítványt írtunk és írunk létünk nagy táblájára.

(Magyar Nemzet, 2001. augusztus 14.)